

ע"פ 4986/23 - גיא מעוז נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 4986/23

לפני: כבוד הנשיאה א' חיות

המערער: גיא מעוז

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על החלטת בית המשפט לתעבורה באשדוד מיום 27.6.2023 בפ"ל 431-10-21 שניתנה על ידי כבוד השופטת ר' שורץ

בשם המערער: עו"ד רבקה ג'אן

פסק-דין

ערעור על החלטת בית המשפט לתעבורה באשדוד (השופטת ר' שורץ) מיום 27.6.2023 בפ"ל 431-10-21 שלא לפסול את עצמו מלדון בהליך.

1. ההליך נושא הערעור דן עניינו בכתב אישום שהוגש נגד המערער בגין עבירות של נהיגה תחת השפעת סמים ונהיגה בקלות ראש. ביום 26.1.2023, במהלך פרשת התביעה, נעתר המותב באופן חלקי לבקשת המערער לפי סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, להעברת חומרים הנוגעים למעבדה שבה נבדקה דגימת השתן של המערער (להלן: חומרי המעבדה). בדיון שהתקיים ביום 14.3.2023 הצהירה באת-כוח המשיבה "אלו עדיי", ובאת-כוח המערער ביקשה להגיש לבית המשפט את חומרי המעבדה בצירוף חוות דעת מומחה. בתגובה הביע המותב ביקורת על התנהלות באת-כוח המערער בכל הנוגע למועד איסוף חומרי המעבדה ממשרדי המשיבה ולמועד גיבוש חוות הדעת. באת-כוח המערער ביקשה 7 ימים על מנת להודיע לבית המשפט אם בכוונת ההגנה להגיש חוות דעת, וציינה: "במקרה שלא תוגש חוות דעת, בית [ה]משפט יוכל לקבוע מועד לסיכומים".

עמוד 1

2. בהמשך הדיון נחקר המערער בחקירה ראשית, והעיד שאמר בחקירתו במשטרה כי עישן "יומיים לפני המעצר". בעקבות זאת מתועדים בפרוטוקול חילופי הדברים הבאים:

"בית המשפט שואל את ב"כ [המערער]: האם הוסבר [למערער] ההבדל בין התייחסות המחוקק להימצאות אלכוהול בגופו של נהג מעל שיעור מסוים שנקבע בחוק לבין הימצאות סם או תוצר חילוף סם בגופו של נהג, מבלי שהמחוקק קבע מידה כלשהי/שיעור כלשהו, עצם ההימצאות בגופו של נהג מהווה עבירה.

ב"כ [המערער]: אכן הוסבר והוא מבין חד משמעית."

כעולה מהפרוטוקול, במהלך חקירתו הנגדית של המערער הוא יצא מהאולם ללא רשות בית המשפט. בתגובה לביקורת המותב על התנהלות זו, התייחסה באת-כוח המערער למצבו הנפשי של מרשה והוסיפה כי "החקירה מצוינת, חברתי [באת-כוח המשיבה] סופר אדיבה כלפי [המערער] ומדברת בנועם והדיון מתנהל מצוין. אין לי טענות כלפי חברתי או כלפי בית המשפט". בסמוך לאחר מכן מופיעים הדברים הבאים בפרוטוקול:

"בין הצדדים מתנהל שיח מחוץ לפרוטוקול

בית המשפט מציין כי עליו לבחון אם יש ראיות או אין ראיות לביסוס אישום ובית המשפט אינו זוקף לחובת [המערער] את מצבו הרגשי, עם זאת בית המשפט מתרשם ע"פ הכללים שנקבעו בפסיקה גם מאותות האמת.

[המערער] נכנס חזרה לאולם"

3. לאחר סיום חקירתו הנגדית של המערער הודיעה באת-כוחו כי היא הסבירה לו את "המצב המשפטי בו נמצאים אנו עכשיו בין היתר, נוכח עדותו והערת בית משפט להבדל בין עמדת המחוקק ביחס לעבירה של הימצאות שרידי סם בגופו של אדם ללא קשר לכמות או לעיתוי השימוש או לרמת ההשפעה, לעומת הימצאות שיעור קונקרטי של אלכוהול". עוד ביקשה באת-כוח המערער פרק זמן קצר, בין היתר, כדי לבוא בדברים עם באת-כוח המשיבה - אשר ציינה בתגובה כי "[...]אנו תמיד פתוחים לשמוע את עמדת/המלצת בית משפט, אבל נוכח שלב הדיון כל הצעה שתעלה ע"י חברתי או על ידי תהייה חייבת אישור ראש יחידה [...]". בעקבות זאת קבע המותב דיון נוסף ליום 17.4.2023.

4. בפתח הדיון ביום 17.4.2023 הודיעה באת-כוח המשיבה כי התקיימה פגישה בין הצדדים והועברה הצעה להגנה. באת-כוח המערער אישרה שנפגשה עם גורמי המשיבה, אך הוסיפה וביקשה כי המותב יפסול את עצמו. לטענת באת-כוח המערער, הצהרתה בדיון הקודם בדבר כוונתה להגיש חוות דעת מומחה "זכתה לתגובה לא אוהדת ואפילו רוטנת מביהמ"ש על כך שבכוונת ההגנה לבזבז זמן שיפוטי יקר"; לאורך עדותו של המערער "שררה באולם תחושה שביהמ"ש לא היה רגיש למצבו הרגשי"; וגם לאחר שהוצג למותב הסבר להתנהלות המערער, "ביהמ"ש 'תייג' את [המערער] כמפונק". עוד התייחסה באת-כוח המערער לשיח שהתקיים שלא לפרוטוקול, וטענה:

"בית המשפט גילה דעתו בצורה ברורה כי זה תיק להרשעה, הצהיר באופן ברור כי הולך להרשיע את [המערער] ושלה את הצדדים להידברות תוך שמציין בפניי כי הוא הולך להרשיע ותנסי לעזור לו כמה שאפשר כי חבל שיקבל שנתיים במינימום כשהוא רואים שהוא בחור טוב וחבל עליו.

בית המשפט עוד הרחיב והסביר שכאשר אדם מודה שעישן כמה ימים לפני האירוע יש עליו חזקה גם כאשר טענתו לחוסר היכולת לשייך את השתן [למערער] צוין בחריצות כי זה לא מעניין ברגע שהוא הודעה בלי שהוכח שזה בעצם סמים" (כך במקור).

5. עוד טענה באת-כוח המערער שהמותב "שלח את הצדדים להידברות כשנתן [למשיבה] מעין ערבות כי יש להם הרשעה בטוחה", וכי באת-כוח המשיבה ציינה בעצמה שהמותב אמר כי ירשיע את המערער. בתגובה לכך ציינה באת-כוח המשיבה: "לא נאמר דבר כזה. נראה כי חברתי מצטטת. האם חברתי הקליטה את השיחה". בהמשך לכך שאל המותב מדוע בקשת הפסלות לא הוגשה בסמוך לאחר הדיון, ובאת-כוח המערער השיבה כי המתונה "להזדמנות הראשונה ל[ה]עלות את הבקשה במעמד הצדדים".

5. לבקשת המשיבה ניתנה לה שהות להשיב בכתב לבקשת הפסלות, והיא הודיעה על התנגדותה לבקשה. המשיבה ציינה כי המותב הביע ביקורת על העיתוי שבו העלתה באת-כוח המערער את כוונתה להגיש את חוות הדעת, אך "לא הייתה ולא נשמעה כל הערה לא אוהדת מטעם בית המשפט לעניין עצם הגשת חוות הדעת". עוד חלקה המשיבה על הטענה שהמותב לא התחשב במצבו של המערער, והפנתה בהקשר זה להצהרת באת-כוחו בדיון כי "אין [לה] טענות" כלפי בית המשפט. לעניין הטענה שהמותב נתן "ערבות" בנוגע להרשעת המערער, טענה המשיבה כי "הדבר לא נאמר ואף לא נרמז, בדברי בית [ה]משפט"; כי "הטענה לא נכונה, בלשון המעטה"; וכי אין לכך תימוכין בפרוטוקול. בהקשר זה העלתה המשיבה סברה לפיה מועד העלאת טענת הפסלות נבע מחוסר שביעות רצונה של באת-כוח המערער מן ההצעה שהועברה לה מטעם המשיבה.

6. בתגובה לטענה שהמותב הביע עמדה באשר לתוצאת ההליך, טענה המשיבה כי "הערת בית המשפט לאחר עדות [המערער] הייתה לעניין ההבדל החוקי בדבר הימצאות שרידי אלכוהול או סמים ואם [המערער] מודע לכך, לא מעבר". מכל מקום, כך נטען, "גם אם מתקיים שיח בין הצדדים, בהסכמת הסנגורית מחוץ לפרוטוקול, בזמן [שהמערער] נמצא מחוץ לאולם" אין בכך כדי להקים עילת פסלות, ואילו היה המותב מביע עמדה נחרצת באותו השלב - חזקה על באת-כוח המערער שהייתה מציינת זאת בזמן אמת. לבסוף, באשר לטענה כי נציגת המשיבה אמרה לבאת-כוח המערער שצפויה הרשעה בתיק, ציינה המשיבה כי "גם אם נאמרו הדברים" הרי שמדובר בתחושה סובייקטיבית של התביעה ואין בכך כדי להעיד על עמדת המותב.

7. בהחלטה מיום 27.6.2023 דחה המותב את בקשת הפסלות. המותב הבהיר כי התבטאויותיו בנושא חוות הדעת התייחסו להתנהלות באת-כוח המערער, וכי אין ממש בטענה בדבר "התייחסות בית המשפט לאפשרות, שההגנה תגיש חוות דעת מומחה". בהקשר זה הוסיף המותב כי אף שההגנה ביקשה פרק זמן כדי להודיע את עמדתה ביחס להגשת חוות הדעת, בפועל לא הוגשה לבית המשפט הודעה בנושא ואף לא הועברה למשיבה חוות דעת. בנסיבות אלו, כך קבע המותב, היה ביכולתו "לראות בהתנהגות זו ויתור על הגשת חוות הדעת, לקבוע דיון בו תצהיר ב"כ [המערער] 'אלו עדי' ולפעול על בסיס הצהרתה לפרוטוקול" בעניין קביעת מועד לסיכומים. עוד שלל המותב את הטענה בדבר חוסר רגישות למצבו הנפשי של המערער.

8. באשר לתוכן השיח שהתקיים שלא לפרוטוקול לאחר יציאת המערער מהאולם, המותב פירט כי באת-כוח המערער ביקשה שלא לזקוף לחובת מרשה את מצבו הנפשי - ובשלב זה [ת]עד בית המשפט תשובתו כי ההכרעה תהא על בסיס הראיות לרבות כללי הפסיקה בדבר התרשמות מעדויות" (ההדגשה במקור). כמו כן הדגיש המותב כי

הערתו בנוגע להבדל בין הימצאות אלכוהול להימצאות סם בגופו של נהג, התייחסה "למצב משפטי" וכי אין בכך פגם. עוד הדגיש המותב כי "אין בסיס לטענת ב"כ [המערער], שבית המשפט 'נתן ערבות' [למשיבה] להרשעה בטוחה", וכי הפסיקה הכירה בכך שהשופט היושב בדין רשאי להביע את התרשמותו ביחס לסיכויי ההליך.

המותב הוסיף כי בניגוד לאופן שבו תוארו הדברים בבקשת הפסלות, באת-כוח המערער היא שהעלתה את היוזמה להידברות בין הצדדים. לבסוף צוין כי הנאמר בחילופי דברים בין באי-כוח הצדדים אינו משליך על בית המשפט, וכי "קשה להשתחרר מהרושם" שעיתוי העלאת בקשת הפסלות "נעוץ בטקטיקה".

9. בערעורו חולק המערער על הטענה שביקש את פסילת המותב ממניעים טקטיים, והוא טוען כי המשיבה הוציאה מההקשר את דברי באת-כוחו לפיהם "אין [לה] טענות" כלפי בית המשפט בכל הנוגע להעדתו. כמו כן מפרט המערער על התבטאויות שונות שלשיטתו נאמרו על ידי המותב במהלך השיח שלא לפרוטוקול - שיח אשר כלל, כך המערער, "דיון שהתקיים בניגוד לדין ובניגוד לסדרי הדין". כך, נטען כי המותב ציין שהמערער "הוא פשוט ילד מפונק" ואמר לבאת-כוחו: "הוא הודה שעישן לפני כמה ימים, יש חזקה, באמת אני מתפלא על לייך". כמו כן חוזר המערער על טענתו כי המותב אמר שמדובר ב"תיק להרשעה" - אמירה שאותה המותב לא הכחיש בהחלטת הפסלות. לעמדת המערער, ניתן למצוא תימוכין לגרסתו באופן שבו תועדו הדברים בפרוטוקול הדין, וכן באופן שבו הגיבה באת-כוח המשיבה לטענה זו. המערער מוסיף ומסביר כי השיח מחוץ לפרוטוקול אמנם התחיל בדיון בהבדל בין צריכת סמים לצריכת אלכוהול, אך בהמשך "טען בית המשפט קמא לחזקה שפועלת לחובת המערער ואף התקיים דיון משפטי סביב אותה הטענה 'לחזקה', שלדעתו של בית משפט קמא תביא להרשעתו של המערער בדין". עוד לטענת המערער, בקשת באת-כוחו לקיים הידברות עם המשיבה נבעה מ"הערת בית המשפט שהמערער יורשע", ובאת-כוח המשיבה לא הייתה מסכימה למשא ומתן אלמלא הצהרת המותב באשר לתוצאת ההליך.

10. עיינתי בטענות המערער ובאתי לידי מסקנה כי דין הערעור להידחות. בפתח הדברים יש להדגיש, כפי שנקבע לא אחת, כי אין פגם בכך שמותב יביע עמדה - בזהירות ובמתינות המתבקשת - בנוגע לסיכויי ההליך ולתמונת הראיות שהוגשו, כך שהתבטאויות מסוג זה לא יקימו עילת פסלות באופן אוטומטי (ע"פ 205/21 חאלד נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (22.2.2021)). כך גם בתרחיש שבו התבטאויות המותב לא תועדו בפרוטוקול מסיבות שונות (ראו למשל: ע"פ 8817/22 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (29.3.2023)).

11. כאמור, המערער טוען שהמותב אמר במפורש, אך שלא לפרוטוקול, כי הוא מתעתד להרשיעו. מנגד, המשיבה הכחישה מכל וכל שהמותב נתן לה "ערבות" בדבר הרשעת המערער; והמותב הבהיר בהחלטת הפסלות כי השיח שלא לפרוטוקול התמקד בסוגיה משפטית, והדגיש שאין ממש בטענה כי "נתן ערבות" [למשיבה] להרשעה בטוחה". דומה אפוא כי אין חולק שהמותב התייחס שלא לפרוטוקול למצב המשפטי בהליך - ואולם, בשים לב למכלול נסיבות העניין, לא שוכנעתי כי עלה בידי המערער להראות שמדובר בהבעת עמדה נחרצת אשר מעידה על "נעילת" דעתו של המותב.

12. בעבר נפסק שכאשר קיים הבדל בין גרסת המותב בנוגע לאירועים הרלוונטיים ובין גרסתו של מבקש הפסלות, קמה חזקה לפיה גרסת המותב מתארת נאמנה את אותם האירועים, והנטל הנדרש לסתירת חזקה זו הוא נטל כבד (ע"פ 3779/21 ישיבת אורחות תורה נ' הועדה המקומית לתכנון ולבנייה כרמיאל, פסקה 11 (7.6.2021)); ע"פ 7100/18 זנגול נ' מדינת ישראל - הוועדה המקומית לתכנון ולבניה, פסקה 4 (24.10.2018)). בענייננו, אל מול גרסתו

של המערער עומדות הבהרות המותב והמשיבה בדבר אירועי הדיון מיום 14.3.2023. בניגוד לטענת המערער בערעורו, חילופי הדברים בין הצדדים והמותב בזמן אמת, כפי שתועדו בפרוטוקול הדיון וכפי שפורטו לעיל, אינם מגלים תימוכין לגרסה - שאותה העלה המערער כחודש לאחר הדיון - לפיה המותב אמר בנחרצות כי מדובר ב"תיק להרשעה" (השוו: ע"פ 2202/21 בן לולו נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (18.5.2021); ע"א 3597/21 עזריה נ' ניסן, פסקה 8 (24.6.2021)). על כן, לא שוכנעתי כי עלה בידי המערער לעמוד בנטל לסתירת גרסתו של המותב בנוגע להתבטאויותיו בדיון.

13. לכך אוסיף כי לא ניתן לנתק את השיח שהתקיים שלא לפרוטוקול, מהקשרם הכולל של הדברים ומן השלב הדיוני שבו מצוי ההליך. כפי שפורט לעיל בהרחבה, שיח זה התקיים במהלך עדותו של המערער בשלב פרשת ההגנה, כאשר בפתח הדיון מיום 14.3.2023 ציינה באת-כוח המערער כי בכפוף לסוגיית חוות הדעת ניתן יהיה לקבוע מועד לסיכומים בהליך. לאחר שהמערער העיד כי עישן יומיים לפני מעצרו, התייחס המותב להבדל המשפטי בין הימצאות אלכוהול להימצאות סם בגופו של נהג וציין, בין היתר, כי "עצם ההימצאות של סם בגופו של נהג מהווה עבירה". בנסיבות אלו, לא מצאתי פגם בעצם העובדה שהמותב שיקף למערער את המשוכות המשפטיות העומדות בפניו בשלב מתקדם זה של ההליך. בכך נבדל עניינו מאחד המקרים שאליהם הפנה המערער בערעורו (ע"פ 5043/21 קרדי נ' מדינת ישראל (29.8.2021)), שם התקבל ערעור פסלות תוך שצוין כי "אב בית הדין הביע עמדה ברורה באשר לתוצאת ההליך מבחינתו, אף שבסיום ההחלטה הותיר פתח מסוים לשינוי עמדתו", וכי הדברים שנאמרו "לא התמצו רק בשיקוף הסיכויים והסיכונים" שבהליך.

כפי שהדגיש המותב בהחלטת הפסלות, על מנת להכריע בהליך יהא עליו לבחון את הראיות מטעם הצדדים בהתאם לכללים שנקבעו בפסיקה - וחזקה עליו שיבחן את כל טענות המערער בהתאם לאמות המידה הללו, בלב פתוח ובנפש חפצה.

14. יתר הטענות שהועלו בערעור אף הן אינן מקימות עילת פסלות. באופן ספציפי, הטענה כי המותב הפגין חוסר רגישות למצבו הנפשי של המערער אינה נתמכת בפרוטוקול הדיון, ואפילו היה בכך ממש - לא שוכנעתי כי יש בטענה זו בלבד כדי להקים חשש ממשי למשוא פנים מצד המותב. הוא הדין בנוגע לטענת המערער כי המותב התייחס אליו כאל "ילד מפונק" - אם כי ככל שהתבטאות זו אכן נאמרה, בהחלט ראוי היה להימנע ממנה. אף לא מצאתי ממש בטענה כי אמירות המותב שתועדו בפרוטוקול הדיון מיום 14.3.2023 בנוגע להגשת חוות הדעת, מעידות על "נעילת" דעתו בנוגע לתוצאת ההליך. לבסוף, כפי שציין המותב בצדק, טענת המערער בנוגע לאמירות המיוחסות לבאת-כוח המשיבה אינה מעלה ואינה מורידה לעניין קיומה של עילת פסלות ביחס למותב.

15. מן הטעמים שפורטו, הערעור נדחה.

ניתן היום, כ"ח בתמוז התשפ"ג (17.7.2023).

ה נ ש י א ה
